

**MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI
I SOCIJALNE POLITIKE**

**PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA MEĐU
DJECOM I MLADIMA**

Zagreb, ožujak 2024.

SADRŽAJ

I. UVOD.....	1
II. DEFINICIJA NASILJA.....	3
III. PREVENCIJA NASILJA.....	5
IV. OBLICI I NAČIN SURADNJE NADLEŽNIH TIJELA U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM I MLADIMA	6
1. Načela međuresorne suradnje	6
2. Županijski koordinator u nadležnim tijelima	7
3. Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima	8
V. POSTUPANJA NADLEŽNIH TIJELA	9
1. Odgoj i obrazovanje	9
2. Socijalna skrb.....	11
2.1. Hrvatski zavod za socijalni rad	11
2.2. Obiteljski centar i druge ustanove koje se bave preventivnim i savjetodavnim aktivnostima	13
2.3. Pružatelji socijalnih usluga za djecu i mlade	13
3. Pružatelji zdravstvene zaštite	15
4. Policija	17
5. Pravosuđe	18
VI. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I DRUGE ORGANIZACIJE KOJE SU REGISTRIRANE ZA RAD S DJECOM	18
VII. MEDIJI	19
VIII . OSTALE AKTIVNOSTI.....	20
IX. ZAVRŠNE ODREDBE	20
X. PRILOG	21

I. UVOD

Jedno od temeljnih načela Konvencije o pravima djeteta je da svako dijete ima pravo na život, opstanak i razvoj, što bi podrazumijevalo i zaštitu od nasilja. U Konvenciji o pravima djeteta navodi se da države stranke moraju poduzeti „sve potrebne zakonodavne, upravne, socijalne i prosvjetne mjere da zaštite dijete od svakog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, povreda ili zloporaba, zanemarivanja ili zapuštenosti, zlostavljanja ili iskorištavanja, uključujući spolno zlostavljanje, dok o njemu brine roditelj(i), zakonski skrbnik(ci) ili neka druga odgovorna osoba kojoj je skrb o djetetu povjerena“ (članak 19.). Također, u Konvenciji je navedeno i kakve su to mjere zaštite pa se tako navodi da one „moraju obuhvatiti djelotvorne postupke uvođenja socijalnih programa za pružanje potrebne pomoći djetetu i onima koji o njemu brinu te za druge oblike prevencije i utvrđivanja, izvješćivanja, ukazivanja, istraživanja, postupanja i praćenja slučajeva zlostavljanja djeteta koji su gore opisani i, bude li potrebno, za uključivanje suda“.

U preambuli Konvencije o pravima osoba s invaliditetom navedeno je da djeca s teškoćama u razvoju trebaju u potpunosti uživati sva ljudska prava i temeljne slobode ravnopravno s drugom djecom u skladu s obvezama koje su države stranke Konvencije o pravima djeteta preuzele u tom smislu. Žene i djevojčice s invaliditetom često su izložene riziku od nasilja, ozljeđivanja, zlostavljanja, zapostavljanja ili nemarnog postupanja, maltretiranja ili izrabljivanja, kako u svojim domovima, tako i izvan njih. Obveza je države stranke da „uvede djelotvorno zakonodavstvo i politike, uključujući zakonodavstvo i politike usmjerene na žene i djecu, kako bi osigurale da se slučajevi izrabljivanja, nasilja i zlostavljanja osoba s invaliditetom identificiraju i istraže, i gdje je to primjereno, kazneno gone“ (čl. 16. st.5.). U komunikaciji s djecom s teškoćama u razvoju potrebno je primijeniti konvencijsko načelo „razumne prilagodbe“ ovisno o vrsti invaliditeta te poštovati njihovo dostojanstvo.

U Strategiji Vijeća Europe za prava djeteta (2022. – 2027.) nasilje se navodi kao jedan od sadašnjih i budućih izazova za ostvarenje dječjih prava te se život bez nasilja za svu djecu definira kao jedno od prioritarnih područja. U Strategiji se navodi da će Vijeće Europe podupirati jačanje uloge obrazovanja u suzbijanju specifičnih oblika nasilja, poput nasilja među djecom i mladima u školama i nasilja putem interneta te da će poduprijeti djelovanja i kampanje za osvješćivanje. Programi takvoga obrazovanja temelje se na Povelji Vijeća Europe o obrazovanju za demokratsko građanstvo i ljudska prava, gdje se navodi da je bitan element svakoga takva obrazovanja „promicanje socijalne kohezije i interkulturalnog dijaloga te vrednovanje raznolikosti i ravnopravnosti, uključujući i ravnopravnost spolova“ te da je u tu svrhu nužno „razvijanje znanja, osobnih i društvenih vještina i razumijevanje koje smanjuje sukob, povećava poštovanje i razumijevanje razlika“.

Rezolucija 1803 (2011) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o obrazovanju protiv nasilja u školi sadrži smjernice o suzbijanju vršnjačkog nasilja (*bullyinga*) u školama u kojima se, između ostalog, navodi da mora postojati prikladan mehanizam za prijavu nasilja i da svaki čin nasilja mora biti zabilježen, istražen i prema potrebi prijavljen drugim službama. Sve administrativne procedure moraju poštivati pravo roditelja da bude informiran, ali i pravo žrtve na zaštitu privatnosti. Ravnatelji škola trebali bi biti odgovorni za implementaciju navedenih

obveza, a u školama bi se trebala promovirati kultura demokracije i ljudskih prava te podizati svjesnost o suzbijanju nasilja.

Također, uz međunarodne dokumente i Ustav Republike Hrvatske regulira zaštitu djece pa se tako u članku 63. navodi da država štiti djecu i mladež i stvara „socijalne, kulturne, odgojne, materijalne i druge uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život“.

Iako u Republici Hrvatskoj ne postoji poseban zakonski dokument o zaštiti od nasilja među djecom i mladima, ono je ipak regulirano drugim zakonskim aktima: Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, Zakon o sudovima za mladež, Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, Obiteljski zakon, Kazneni zakon, Prekršajni zakon, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o elektroničkim medijima i Pravilnik o zaštiti maloljetnika u elektroničkim medijima.

U okviru razvojnih izazova i potencijala Hrvatske u idućem desetljeću, Nacionalna razvojna strategija RH do 2030. godine teži unaprijeđenju ravnomjerne dostupnosti i kvalitete sveobuhvatne socijalne skrbi za posebno osjetljive skupine, gdje se posebno izdvajaju i djeca. Ostvarenjem ovoga posebnog cilja unaprijediti će se sustav za sprječavanje svih oblika nasilja nad djecom i mladima uključujući tjelesno, psihičko i elektroničko nasilje. Predviđene mjere usmjerene su na podršku djeci žrtvama i svjedocima nasilja, dok se u radu s osjetljivim skupinama predviđa i mjera rada s djecom žrtvama i počiniteljima nasilja među djecom i mladima i njihovim roditeljima u svrhu prevencije i smanjenja nasilja među djecom i mladima te educiranja učenika s ciljem suzbijanja nasilja. U okviru aktivnosti usmjerenih prevenciji govora mržnje nastojat će se senzibilizirati potencijalno ranjive skupine djece i građana o važnosti reakcije društva uz naglašavanje uloge društva u pogledu sprječavanja govora mržnje.

Vlada Republike Hrvatske je 2004. godine, kao dio Programa aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima, donijela i Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti). Tim Protokolom propisana je definicija nasilja među djecom i mladima, navedene su obveze nadležnih državnih tijela, propisani su oblici, način i sadržaj suradnje te su definirane ostale aktivnosti i obveze svih nadležnih tijela. Protokol se odnosi na slučajeve nasilja među djecom i mladima do 21. godine.

Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima iz 2004. godine definira način postupanja i suradnje nadležnih tijela ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi pojedinih aktivnosti radi prevencije i sprječavanja nasilja, zaštite žrtava i poduzimanja adekvatnih mjera obiteljsko-pravne ili kazneno-pravne zaštite protiv počinitelja.

Novim Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima želi se unaprijediti međuresorna suradnja i unijeti promjene vezane uz dodatno uključivanje nadležnih tijela, prije svega sustava zdravstva te organizacija civilnog društva koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava i suzbijanja nasilja među djecom.

Nadalje, želi se unaprijediti suradnja predstavnika nadležnih tijela i medija prilikom izvještavanja u slučajevima nasilja među djecom i mladima, potaknuti pravovremeno

objavljivanje relevantnih informacija, nužnu zaštitu podataka svih dionika događaja uz isticanje neprihvatljivosti nasilja i prijavljivanje slučajeva nasilja među djecom i mladima kako bi se potaknulo pisanje o štetnosti nasilja među djecom i mladima i njegovom sprječavanju, a ne isključivo izvještavanje o pojedinačnom slučaju.

Državna tijela obuhvaćena ovim Protokolom dužna su odmah poduzeti potrebne mjere osiguranja ustroja, organiziranosti, opremljenosti i dovoljnog broja specijaliziranih stručnjaka koji se u svom djelokrugu bave problematikom nasilja među djecom i mladima, uz dostatno osiguranje sredstava u državnom proračunu od strane resornih ministarstava.

Sastavni dio ovoga Protokola je Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima (Prilog) kojim se želi potaknuti sva nadležna tijela na prijavljivanje svih opisanih oblika nasilja među djecom i mladima uključujući i elektroničko nasilje s ciljem unapređivanja međuresorne suradnje i učinkovitijeg protoka informacija. Podnositelj prijave, putem navedenog Obrasca, obavještava tijelo/tijela koje je nadležno postupati u određenom slučaju.

Riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. DEFINICIJA NASILJA

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje među djecom i mladima učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad kao i pokušaj fizičkog napada u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece. Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih je i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota

- oponašanje djece s teškoćama u razvoju po određenim karakteristikama, primjerice: oponašanje hoda, govora, tjelesnih karakteristika uzrokovanih invaliditetom i drugi ponižavajući gestikulirajući pokreti koji upućuju na intelektualno, mentalno ili osjetilno oštećenje.

Nasilje među djecom i mladima smatra se i elektroničko nasilje (*cyberbullying*) kao oblik komunikacijske aktivnosti sa svim elementima verbalnog, socijalnog ili psihološkog nasilja kroz uporabu interneta, e-mailova, web stranica, blogova, videa ili mobilnih telefona i koja služi kako bi se neko dijete ponizilo, zadirivalo, prijetilo mu se ili ga se teroriziralo na neki drugi način. Cilj elektroničkog nasilja uvijek je povrijediti, uznemiriti ili na bilo koji drugi način naštetiti djetetu, bilo u obliku tekstualnih ili video poruka, fotografija, poziva ili neugodnih komentara. Može ga činiti jedna osoba ili grupa djece.

Elektroničko nasilje obuhvaća:

- slanje anonimnih poruka neprimjerenog sadržaja i korištenje govora mržnje
- poticanje grupnog govora mržnje i verbalnog nasilja na društvenim mrežama
- širenje nasilnih i uvredljivih komentara o drugoj djeci i mladima
- vrijeđanje i davanje pogrđnih imena
- kreiranje internetskih stranica (blogova) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun druge djece i mladih
- slanje tuđih fotografija te traženje ostalih da ih procjenjuju po određenim karakteristikama
- fotografiranje i snimanje djece s određenim karakteristikama (primjerice invaliditetom) s ciljem njihova izrugivanja
- otkrivanje osobnih informacija o drugima i stavljanje na društvene mreže bez dozvole
- „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese
- slanje zlobnih i neugodnih sadržaja drugima
- prijetnje smrću i druge prijetnje
- izlaganje neprimjerenim sadržajima
- spolno uznemiravanje i spolno mamljenje
- i sve druge oblike elektroničke komunikacija s elementima nasilja među djecom i mladima.

III. PREVENCIJA NASILJA

Postupanje prema djeci i mladima potrebno je prilagoditi značajkama rasta i razvoja tijekom djetinjstva i mladosti. Teškoće su često razvojne prirode jer djeca i mladi tijekom rasta i razvoja traže svoju ulogu u društvu i oblikuju svoj identitet. Za učinkovitiju prevenciju nužna je interdisciplinarna i međuresorna suradnja kao i aktivno uključivanje djece u kreiranje i provedbu preventivnih strategija na razini organizacija i institucija, bolje prepoznavanje rizika i uspješnih modela prevencije, suradnja s roditeljima te preuzimanje odgovornosti svih ključnih dionika koji se nalaze u djetetovom okruženju. Stoga, prevenciju nasilja među djecom treba provoditi na univerzalnoj, selektivnoj i indiciranoj razini učinkovitim strategijama koje će biti provedive u praksi integriranim pristupom kroz različite programe i intervencije sustava odgoja i obrazovanja, sustava zdravstva i sustava socijalne skrbi te drugih dionika obzirom na specifičnosti lokalne zajednice.

Programi prevencije neprihvatljivih i rizičnih ponašanja trebaju se provoditi kontinuirano, od strane prethodno educiranih stručnjaka iz sustava odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, uz korištenje resursa znanstvene zajednice i organizacija civilnog društva koje djeluju i prepoznaju specifičnosti i potrebe lokalne zajednice. Ključni dionici suradnje u području prevencije su: odgojno obrazovne ustanove, Obiteljski centar, zdravstvene ustanove i policija uz suradnju s lokalnom zajednicom i drugim organizacijama koje djeluju na području prevencije.

Svi ključni dionici unutar preventivne strategije trebaju provoditi preventivne programe koji su znanstveno utemeljeni, evaluirani i učinkoviti.

Nasilje među djecom i mladima rezultat je više individualnih, obiteljskih i okolišnih čimbenika koji se mogu akumulirati tijekom djetetovog razvoja. Stoga je ključno primjenjivati sveobuhvatan pristup koji istovremeno cilja na više rizičnih i zaštitnih čimbenika, primjenjivati preventivne intervencije među mladima prije nego što se nasilje dogodi, kao i održavati proaktivan pristup tijekom djetinjstva i adolescencije kroz dostupne programe, prakse i politike (David-Ferdon i sur., 2016).

Nasilje među djecom i mladima može biti povezano i s drugim rizičnim ponašanjima kao i s teškoćama mentalnog zdravlja. Time prevencija treba biti usmjerena ne samo prevenciji nasilja, već i prevenciji drugih rizičnih ponašanja, uključujući ovisnosti, kao i zaštiti i unaprjeđenju mentalnog zdravlja.

Mladi koji dožive nasilje kao žrtve, počinitelji ili svjedoci imaju veću vjerojatnost da će imati probleme u ponašanju i teškoće mentalnog zdravlja, uključujući povećanu mogućnost budućeg počinjenja nasilja i viktimizaciju, pušenje, uporabu droga, pretilost, visokorizično seksualno ponašanje, depresiju, akademske poteškoće, napuštanje škole te samoubojstvo (David-Ferdon i sur., 2016).

Prilikom prevencije nasilja potrebno je smanjiti izloženost djece i mladih nasilju u obitelji, zajednici i medijima, a sveobuhvatne strategije prevencije nasilničkog ponašanja djece i mladih trebaju biti usmjerene:

- prema žrtvama nasilničkog ponašanja
- prema onima koji se nasilnički ponašaju
- prema roditeljima djeteta žrtve i djeteta počinitelja nasilja– edukacija roditelja o pojavi nasilničkog ponašanja, prepoznavanja znakova da je dijete možda žrtva nasilničkog ponašanja ili da se dijete nasilno ponaša - na koji način reagirati/što učiniti u tim situacijama
- prema socijalnom kontekstu u kojemu se nasilničko ponašanje događa - povećanje nadzora u školskom okruženju te stvaranje sigurnog školskog okruženja kroz jasne školske strategije prevencije nasilničkog ponašanja, nulte tolerancije na bilo koju vrstu uznemiravanja, viktimizacije i promatranja *bullyinga* učenje o ljudskih pravima, posljedicama nasilja, te metodama i načinima nenasilnog rješavanja sukoba.

Prilikom provedbe preventivnih intervencija potrebno je provoditi: intervencije usmjerene na obiteljsko okruženje koje podržava zdrav razvoj i jačati intervencije u ranom djetinjstvu i programe jačanja roditeljskih vještina, intervencije kvalitetnog obrazovanja u ranom djetinjstvu uključivanjem obitelji, intervencije jačanja vještina mladih putem univerzalnih školskih programa, programi povezivanja mladih s brižnim odraslim osobama i aktivnostima (programi mentorstva i izvanškolski programi). Potrebno je također primijeniti zaštitne intervencije za smanjivanje rizika na razini zajednice provođenjem preventivnih programa koji imaju svrhu promjene društvenih normi i jačanje moralnih vrijednosti.

Svim institucijama uključenima u primjenu Protokola o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima potrebno je osigurati edukaciju od strane nadležnih resora.

IV. OBLICI I NAČIN SURADNJE NADLEŽNIH TIJELA U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM I MLADIMA

U slučajevima nasilja među djecom i mladima postupaju nadležna tijela odgoja i obrazovanja, socijalne skrbi, pružatelji zdravstvene zaštite, policija, pravosuđe i organizacije civilnog društva.

Provođenje aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima, pretpostavlja unapređivanje suradnje nadležnih tijela i drugih dionika koji sudjeluju i u preventivnim i savjetodavnim aktivnostima među djecom i mladima.

1. Načela međuresorne suradnje

- Postojanje pravne osnove za intervenciju za svako postupanje
- Pravovremenost intervencija

- Koordiniranje i integriranje usluga
- Sistemski pristup
- Međusobna informiranost, jednostavna i brza razmjena informacija
- Međustručnjačko i međuresorno uvažavanje i povjerenje
- Evaluacija učinaka i prepoznavanje dobre prakse.

Oblici suradnje nadležnih tijela i drugih dionika odnose se na:

- žurna postupanja u slučaju nasilja među djecom i mladima
- održavanje sastanka županijskih koordinatora za aktivnosti vezane uz problematiku nasilja među djecom i mladima
- unapređivanje načina suradnje i razmjene značajnih podataka za zaštitu dobrobiti djeteta
- međusobnu razmjenu odgovarajućih informacija i postupanja u slučaju sumnje ili saznanja o nasilju među djecom i mladima radi potpunog uvida u poduzete aktivnosti s ciljem sveobuhvatne zaštite djeteta
- izvještavanje ustanove prijavitelja sumnje ili saznanja o nasilju među djecom i mladima o postupanju po obavijesti i poduzetim mjerama.

2. Županijski koordinator u nadležnim tijelima

Nadležna tijela odgoja i obrazovanja, socijalne skrbi, pružatelja zdravstvene zaštite i policije će imenovati koordinatora u svakoj županiji/Gradu Zagrebu za aktivnosti vezane uz problematiku nasilja među djecom i mladima te njegovu zamjenu.

Imenovani koordinator zadužen je za aktivnosti međuresorne suradnje vezane uz nasilje među djecom i mladima i to na način da:

- sudjeluje na međuresornim sastancima u slučajevima koji zahtijevaju dodatne aktivnosti i suradnju nadležnih tijela na županijskoj razini i doprinosi rješavanju žurnih slučajeva nasilja među djecom i mladima
- koordinira žurnom razmjenom informacija unutar svog sustava i s koordinatorima drugih nadležnih tijela za provedbu Protokola (telefonskim putem, elektroničkom poštom i dr.)
- sudjeluje u preventivnim aktivnostima međuresorne suradnje vezano uz suzbijanje nasilja među djecom i mladima.

Županijski koordinatorski Hrvatskog zavoda za socijalni rad četiri puta godišnje saziva međuresorne sastanke u svrhu unaprjeđenja zaštite djece i mladih u riziku od nasilja radi poduzimanja integriranih mjera i intervencija.

3. Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima

Protokolom predviđeno uvođenje Obrasca o prijavi nasilja među djecom i mladima predstavlja značajan iskorak u budućim međuresornim postupanjima u području suzbijanja nasilja među djecom i mladima i praćenjima pojave nasilja.

Obrazac za prijavu nasilja među djecom i mladima predstavlja informaciju službama/ustanovama/institucijama o događaju/događajima fizičkog, psihičkog, elektroničkog ili spolnog nasilničkog ponašanja među djecom i mladima temeljem koje se poduzimaju mjere zaštite, pomoći i sprječavanja novih sukoba. Postupanje po saznanjima iz zaprimljenog obrasca je žurno. Obrazac se koristi u međuresornoj razmjeni informacija o nasilničkom događaju i razmjenjuje se između stručnjaka odgojno-obrazovnih ustanova, ustanova socijalne skrbi, zdravstvenih ustanova i policije.

Podatci sadržani u Obrascu predstavljaju profesionalnu tajnu. Obveza je stručnjaka obazrivo postupati s podacima pri čemu je potrebno voditi računa o zaštiti privatnosti i zaštiti identifikacijskih podataka.

Obrazac popunjavaju stručne osobe službe/ustanove/institucije koja je utvrdila/saznala o događaju nasilničkog ponašanja među djecom i mladima.

U svrhu pravovremene i brže razmjene informacija uspostavlja se e-adresar svih nadležnih tijela Protokola, koji se po potrebi ažurira i povratno dostavlja.

Adresar sadrži e-adrese pravnih osoba, a o svakoj promjeni podataka u adresaru potrebno je obavijestiti ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi koje je nadležno za ažuriranje, vođenje i dostupnost adresara. U e-adresaru se osim e-adrese pravne osobe nalazi i podatak o fizičkoj adresi ustanove, odgovornoj fizičkoj osobi (rukovoditelju) kao i kontakt o telefonskom broju.

Obrazac se razmjenjuje elektroničkom poštom putem unaprijed popisanih adresa elektroničke pošte (e-adresar) javnih službi/ustanova/institucija – nadležnih tijela Protokola.

E-adresar je interna međuresorna evidencija.

Obrazac se upućuje isključivo sa službenog e-maila ustanove/službe/institucije čime se potvrđuje vjerodostojnost pošiljatelja.

Podatci iz Obrasca o prijavi nasilja među djecom i mladima se mogu koristiti za praćenje pojavnosti nasilja u svakom nadležnom resoru te, uz potrebne prethodne suglasnosti, u svrhu znanstvenih i stručnih istraživanja.

V. POSTUPANJA NADLEŽNIH TIJELA

Nadležna tijela i drugi dionici programski djeluju u cilju prevencije i suzbijanja zaštite žrtava nasilja među djecom i mladima, a njihova postupanja obvezuju sva tijela i pojedince na suradnju i zaštitu djece i mladih od svake vrste nasilja.

Sve informacije koje razmjenjuju stručnjaci prilikom postupanja u slučaju nasilja među djecom i mladima predstavljaju profesionalnu tajnu i sukladno pravilima struke stručnjaci dobivene informacije koriste isključivo radi zaštite prava i dobrobiti djeteta u konkretnim situacijama, a što je u skladu s čl. 3 i čl. 19. Konvencije o pravima djeteta i etičkim kodeksima struka.

Mediji imaju istaknutu ulogu u formiranju stavova javnosti o događajima vezanim za nasilje među djecom i mladima te promicanju svijesti o zaštiti prava i interesa djece, stoga je suradnja s medijima od izuzetne važnosti radi promicanja pozitivnih društvenih vrijednosti, te senzibiliziranja javnosti s ciljem prevencije nasilja i promicanja odgovornog ponašanja djece i mladih.

1. Odgoj i obrazovanje

Cilj postupanja odgojno-obrazovnih ustanova je poduzimanje mjera radi prepoznavanja i prijavljivanja nasilja te postupanja prema djetetu žrtvi nasilja i djetetu počinitelju nasilja u skladu sa svojom nadležnosti.

Svaki radnik odgojno-obrazovne ustanove dužan je prijaviti ravnatelju, odnosno policiji i/ili Hrvatskom zavodu za socijalni rad sumnju ili saznanje o nasilju neovisno o tome je li do sumnje ili saznanja o nasilju došao tijekom ili izvan radnog vremena, odnosno je li se nasilje dogodilo u odgojno-obrazovnoj ustanovi ili izvan nje.

U slučaju saznanja ili sumnje o nasilju među djecom i mladima, odnosno u slučaju svjedočenja djeteta nasilju među djecom i mladima, odgojno-obrazovni radnici dužni su:

- u slučaju aktualnog nasilja odmah poduzeti sve mjere da se isto zaustavi, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih radnika odgojno-obrazovne ustanove ili pozvati policijske službenike
- po potrebi: pružiti prvu pomoć, pozvati hitnu liječničku pomoć, pratiti dijete liječniku i pričekati dolazak njegovih roditelja ili skrbnika
- osigurati sigurnost djeteta do dolaska roditelja, skrbnika ili osobe kojoj je dijete povjereno na svakodnevnu skrb, a u slučaju njihove odsutnosti do dolaska stručnog radnika područnog ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad, a po potrebi i policije
- o nasilju ili sumnji na nasilje odmah izvijestiti ravnatelja

- odmah po saznanju ili sumnji o nasilju obavijestiti roditelje ili skrbnika djeteta žrtve i djeteta počinitelja nasilja te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima događaja i aktivnostima koje će se poduzeti
- saznanje ili sumnju na nasilje odmah prijaviti policiji i nadležnom područnom uredu Hrvatskog zavoda za socijalni rad na području sjedišta odgojno-obrazovne ustanove radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta putem Obrasca iz Priloga ovoga Protokola
- po saznanju ili sumnji na nasilje žurno obaviti odvojeni razgovor s djetetom žrtvom nasilja i djetetom počiniteljem nasilja, na pažljiv način i poštujući dječje dostojanstvo i pravo djeteta na sudjelovanje
- roditeljima ili skrbnicima djeteta žrtve nasilja i djeteta počinitelja nasilja odmah ili što prije dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći u odgojno-obrazovnoj ustanovi i/ili izvan nje
- obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama koje imaju informacije o sumnji ili počinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja pritom poštujući dostojanstvo djece svjedoka i njihovu želju da razgovaraju o navedenim okolnostima
- ako se radi o saznanjima ili sumnji o počinjenom teškom obliku ili intenzitetu nasilja koje je doživjelo dijete žrtva nasilja, a koje može izazvati traumu i kod druge djece koja su svjedočila nasilju, potrebno je odmah izvijestiti ministarstvo nadležno za obrazovanje koje će u slučaju potrebe osigurati pružanje odgovarajuće stručne psihološke, psihosocijalne ili socijalno-pedagoške pomoći, a po potrebi i druga nadležna tijela
- o poduzetim aktivnostima, mjerama, razgovorima, i svojim opažanjima izraditi bilješku koja se na zahtjev dostavlja nadležnim tijelima
- nadležnim tijelima dati sve relevantne informacije o sumnji na nasilje među djecom i mladima, ponašanju djeteta u odgojno-obrazovnoj ustanovi i suradnji roditelja s odgojno-obrazovnom ustanovom
- na traženje područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad, odgojno-obrazovne ustanove dužne su dostaviti relevantne informacije koje su bitne za procjenu razvojnih rizika i rizika za sigurnost djeteta, kao i za donošenje odluka odnosno određivanje mjera u postupcima za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

U svrhu prevencije svih oblika i prepoznavanja nasilja među djecom i mladima, odgojno-obrazovne ustanove dužne su:

- provoditi preventivne radionice i/ili savjetovanja za djecu i mlade te druge aktivnosti s ciljem stvaranja prijateljskog okruženja, razvoja međusobnog uvažavanja, poštovanja različitosti te primjene nenasilne komunikacije

- upoznati sve radnike u odgojno-obrazovnoj ustanovi s odredbama propisa vezanih uz prava djece i mladih i obvezi prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima
- redovito poučavati učenike o njihovim pravima i načinu postupanja u slučaju povrede tih prava, a osobito u slučajevima nasilja
- provoditi preventivnu strategiju utemeljenu na procjeni potreba konkretne odgojno-obrazovne ustanove koja je usmjerena učenicima, roditeljima i učiteljima/nastavnicima
- provoditi preventivne programe kojima se promiče zaštita prava, sigurnosti i zdravlja djece i mladih te programe usmjerene osvještavanju neprihvatljivosti nasilja, usvajanju vještina nenasilnog rješavanja sukoba te postupanju u slučaju pojave nasilja među djecom i mladima
- provoditi programe razvoja socijalizacijskih vještina djece i mladih, posebno komunikacijskih vještina i nenasilnog rješavanja sukoba među djecom i mladima s naglaskom na mijenjanje stereotipnih uvjerenja i predrasuda koje pridonose nasilnom ponašanju kao prevencije pojave nasilja u odrasloj dobi
- organizirati i sudjelovati u organiziranju i provođenju dodatne edukacije za odgojno-obrazovne radnike i ostale radnike u odgojno-obrazovnoj ustanovi, učenike i roditelje/skrbnika s ciljem pravovremenog prepoznavanja i suzbijanja nasilja među djecom i mladima. Edukacije učenika i roditelja/skrbnika mogu se provoditi u suradnji s nadležnim institucijama, Obiteljskim centrom i/ili lokalnom zajednicom kao i udrugama koje imaju suglasnost ministarstva nadležnog za obrazovanje.

2. Socijalna skrb

2.1. Hrvatski zavod za socijalni rad

Cilj postupanja Hrvatskog zavoda za socijalni rad je poduzimanje mjera i aktivnosti kao i pružanje stručne pomoći u skladu s propisanim ovlastima radi sveobuhvatne zaštite djece i mladih u slučajevima nasilja među djecom i mladima.

U slučaju sumnje ili saznanja o nasilju među djecom i mladima Područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad dužan je:

- žurno i bez odgode izvršiti prijavu policiji putem obrasca iz Priloga ovoga Protokola te dostaviti sve obavijesti o slučaju
- žurno uspostaviti kontakt i provesti individualni razgovor s roditeljem, skrbnikom ili osobom kojoj je dijete povjereno na svakodnevnu skrb te djetetom žrtvom nasilja pozivom u područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad ili izvidom na teren

- žurno uspostaviti kontakt i provesti individualni razgovor s roditeljem, skrbnikom ili osobom kojoj je dijete povjereno na svakodnevnu skrb te djetetom počiniteljem nasilja pozivom u područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad ili izvidom na teren
- provesti inicijalnu procjenu potreba i žurno pružiti djetetu žrtvi ili djetetu počinitelju psihosocijalnu pomoć
- upoznati dijete žrtvu nasilja te roditelje/skrbnika s mogućnošću savjetovanja i ostalim oblicima stručne pomoći
- razgovarati s djetetom počiniteljem nasilja s ciljem ukazivanja na osobnu odgovornost i posljedice nasilnog ponašanja te mu osigurati odgovarajuću stručnu pomoć i podršku u cilju promjene ponašanja
- razgovarati s roditeljima/skrbnikom ili drugom osobom kojoj je dijete počinitelj nasilja povjeren na svakodnevnu skrb s ciljem prepoznavanja znakova koji ukazuju da se dijete ponaša nasilno te ih upoznati s njihovim odgovornostima u ostvarivanju skrbi o djetetu
- provesti sveobuhvatnu procjenu (prikupljenih podataka, potreba, snaga, rizika i uključenih osoba) radi utvrđivanja vrste socijalnih usluga i ostalih prava koja dijete i obitelj mogu ostvariti, kao i radi mogućih poduzimanja mjera i radnji za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta
- voditi slučaj u skladu s Individualnim planom promjene koji se izrađuje ukoliko je djetetu i obitelji potrebno pružiti veći broj usluga, odnosno Planom i programom mjere ukoliko je roditeljima potrebno odrediti mjeru za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta. Osigurati odgovarajuće resurse za zaštitu i tretman žrtve i počinitelja nasilja, koordinirati postupkom te po potrebi preispitati navedene planove, pratiti i evaluirati učinke
- u izradu navedenih planova uključiti dijete žrtvu i dijete počinitelja nasilja te njihove roditelje/skrbnike
- s nadležnim tijelima i ustanovama žurno razmjenjivati relevantne informacije o provedenim postupanjima u slučaju nasilja među djecom i mladima
- o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima voditi propisanu dokumentaciju.

U svrhu prevencije i ranog prepoznavanja svih oblika nasilja među djecom i mladima Hrvatski zavod za socijalni rad, Obiteljski centar, druge ustanove koje se bave preventivnim savjetodavnim aktivnostima te pružatelji socijalnih usluga za djecu i mlade dužni su:

- upoznati sve radnike s odredbama propisa vezanih uz prava djece i mladih i obvezom prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima
- provoditi kontinuirano stručno usavršavanje stručnih radnika i edukacije drugih radnika s ciljem prepoznavanja nasilja među djecom i odgovarajućeg postupanja.

2.2. Obiteljski centar i druge ustanove koje se bave preventivnim i savjetodavnim aktivnostima

Cilj postupanja Obiteljskog centra i drugih ustanova koje se bave preventivnim i savjetodavnim aktivnostima u području zaštite djece i mladih je da obavljaju i poslove savjetodavnog te preventivnog rada, kao i druge stručne poslove koji se odnose na:

- potporu roditeljima u ispunjavanju prava, dužnosti i odgovornosti u odgoju i obrazovanju djece
- razvoj socijalizacijskih vještina djece i mladih, posebno komunikacijskih vještina i nenasilnog rješavanja sukoba među djecom i mladima
- prevenciju zlostavljanja i zanemarivanja, probleme u ponašanju te ovisnosti djece i mladih
- poticanje i razvoj programa rada u zajednici koji su potpora roditeljima, obitelji, djeci, mladima i drugim socijalno osjetljivim skupinama
- provođenje posebnih obveza maloljetnika prema propisu kojim se uređuje izvršavanje sankcija izrečenih maloljetnicima.

U slučaju sumnje ili saznanja o nasilju među djecom i mladima Obiteljski centar i druge ustanove dužne su žurno obavijestiti policiju i područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad, putem Obrasca iz Priloga ovoga Protokola.

U slučaju da je dijete ili mlada osoba žrtva nasilja ili počinitelj nasilja u tretmanu Obiteljskog centra druge ustanove ili je upućeno od strane Hrvatskog zavoda za socijalni rad, pružiti mu odgovarajuće socijalne usluge i/ili ga uključiti u neki od programa koje provodi Obiteljski centar i druge ustanove.

2.3. Pružatelji socijalnih usluga za djecu i mlade

Pružatelji socijalnih usluga dužni su:

- u slučaju sumnje ili saznanja o nasilju među djecom i mladima prijaviti policiji i Hrvatskom zavodu za socijalni rad sumnju ili saznanje o nasilju putem Obrasca iz Priloga ovoga Protokola neovisno o tome je li do sumnje ili saznanja o nasilju došlo tijekom ili izvan radnog vremena, odnosno je li se nasilje dogodilo kod pružatelja ili izvan prostora u kojem se pruža socijalna usluga
- kod aktualnog nasilja odmah poduzeti sve mjere da se isto prekine, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih stručnih radnika ili pozvati policijske službenike te osigurati sigurnost djeteta do dolaska policije
- po potrebi pružiti prvu pomoć, pozvati hitnu liječničku pomoć ili na najbrži mogući način, koji ne šteti zdravlju djeteta, prepratiti dijete liječniku od strane stručnog radnika

- o nasilju ili sumnji na nasilje odmah izvijestiti ravnatelja
- odmah po saznanju ili sumnji na nasilje obavijestiti roditelje/skrbnika djeteta žrtve i djeteta počinitelja nasilja, te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima događaja i aktivnostima koje će se poduzeti
- žurno obaviti individualni razgovor s djetetom počiniteljem nasilja, ukazati mu na neprihvatljivost i opasnosti njegovog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu ponašanja, pritom poštujući dječje dostojanstvo te poštujući pravo djeteta na sudjelovanje
- po saznanju ili sumnji na nasilje odmah obaviti razgovor s djetetom žrtvom nasilja, na pažljiv način i poštujući dječje dostojanstvo te poštujući pravo djeteta na sudjelovanje;
- roditeljima ili skrbniku djeteta žrtve nasilja i djeteta koje je počinilo nasilje odmah ili što prije dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći
- obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslim osobama koje imaju informacije o sumnji ili počinjenom nasilju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja, poštujući dostojanstvo djece svjedoka i njihovu želju da razgovaraju o navedenim okolnostima
- o poduzetim aktivnostima, mjerama, razgovorima, i svojim opažanjima izraditi službenu bilješku i dostaviti ju ravnatelju
- nadležnim tijelima dati sve relevantne informacije o sumnji ili počinjenom nasilju među djecom i mladima, ponašanju djeteta i suradnji roditelja ili skrbnika
- organizirati razgovore, radionice i/ili savjetovanja za djecu i mlade s ciljem stvaranja prijateljskog okruženja, razvoja međusobnog uvažavanja, poštovanja različitosti te primjene nenasilne komunikacije.

U svrhu prevencije svih oblika i prepoznavanja nasilja među djecom i mladima pružatelji socijalni usluga za djecu i mlade dužni su:

- upoznati sve radnike s odredbama propisa vezanih uz prava djece i mladih i obvezi prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima
- redovito poučavati korisnike o njihovim pravima i načinu postupanja u slučaju povrede tih prava, a osobito u slučajevima nasilja
- provoditi preventivne aktivnosti kojima se promiče zaštita prava, sigurnosti i zdravlja djece i mladih te aktivnosti o neprihvatljivosti nasilja, nenasilnom rješavanju sukoba i postupanju u slučaju pojave nasilja među djecom i mladima
- provoditi programe razvoja socijalizacijskih vještina djece i mladih, posebno komunikacijskih vještina i nenasilnog rješavanja sukoba među djecom i mladima s naglaskom na mijenjanje stereotipnih uvjerenja i predrasuda koja pridonose nasilnom ponašanju kao prevencije pojave nasilja u odrasloj dobi

- provoditi kontinuirano stručno usavršavanje stručnih radnika i edukacije drugih radnika s ciljem prepoznavanja nasilja među djecom i mladima i odgovarajućeg postupanja.

3. Pružatelji zdravstvene zaštite

Cilj postupanja zdravstvenih radnika je pružanje žurne i sveobuhvatne zdravstvene skrbi djetetu žrtvi nasilja, djetetu počinitelju nasilja, ostalim sudionicima i svjedocima radi sanacije nastalih ozljeda i psihotraume, fizičkog i psihičkog oporavka i očuvanja tjelesnog i psihičkog zdravlja, a u skladu s važećim zakonskim propisima u području zdravstva, sukladno djelokrugu postupanja ustanove kojoj se dijete obraća na primarnoj, sekundarnoj ili tercijarnoj razini.

U slučaju sumnje ili saznanja da je ozljeda ili narušeno zdravstveno stanje posljedica nasilja među djecom i mladima zdravstveni radnik postupa na sljedeći način:

- pruža žurnu medicinsku pomoć i sanira ozljede djetetu žrtvi nasilja, djetetu počinitelju i/ili djetetu svjedoku nasilja
- obavještava roditelja/skrbnika ukoliko dijete dođe pružatelju zdravstvene zaštite bez pratnje roditelja/skrbnika
- obavlja razgovor s djetetom poštujući dječje dostojanstvo te poštujući pravo djeteta na sudjelovanje uz nazočnost roditelja/skrbnika (dijete ima pravo odbiti nazočnost roditelja/skrbnika pregledu) i saznaje što više okolnosti u vezi s povredom i zdravstvenim stanjem djeteta uzimajući pritom sve relevantne anamnestičke i heteroanamnestičke podatke
- liječnik odgovarajuće specijalnosti treba obaviti sveobuhvatan zdravstveni pregled sukladno pravilima struke i prema potrebi uputiti dijete žrtvu nasilja i/ili dijete počinitelja nasilja na daljnju dijagnostičku obradu i liječenje što uključuje i konzilijarnu obradu drugih specijalista, ovisno o zdravstvenom stanju djeteta
- razgovor i zdravstveni pregled djeteta provodi se uz prisustvo roditelja/skrbnika osim u slučaju kada zdravstveni radnik na temelju raspoloživih informacija procjeni da bi dobrobit djeteta mogla ugroziti sama prisutnost roditelja/skrbnika ili odgađanje razgovora/zdravstvenog pregleda radi čekanja na dolazak roditelja/skrbnika
- prijavljuje sumnju na nasilje policiji putem Obrasca iz Priloga ovoga Protokola, koja o tome obavještava roditelje/skrbnike i nadležni područni ured Hrvatskog zavoda za socijalni rad, radi poduzimanja mjera za zaštitu djeteta
- u slučaju nasilja među djecom i mladima, liječnik koji je prvi pružio zdravstvenu zaštitu ozlijeđenom djetetu, a zdravstvenu zaštitu pruža u mreži javne zdravstvene službe, obavezan je u roku pet dana od pružene zdravstvene zaštite prijavu o ozljedi dostaviti Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje nadležnom prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osigurane osobe putem obrasca „Prijava ozljede/bolesti“ - iznimno kada je dijete nakon pružene hitne

medicinske pomoći prevezeno u ugovorenu bolničku ustanovu, prijavu Zavodu dostavlja ta bolnička ustanova, a ne ugovoreni partner Zavoda koji je pružio hitnu medicinsku pomoć

- liječnik i drugi zdravstveni radnik dužan je sastaviti i voditi točnu, iscrpnu i datiranu medicinsku dokumentaciju
- u slučaju sumnje na seksualno nasilje, postupa se po važećem Protokolu o postupanju u slučaju seksualnog nasilja
- na traženje državnog odvjetništva, policije ili suda zdravstvene ustanove/pružatelji zdravstvene zaštite obvezne su dostaviti dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjive stvari
- na traženje područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad, zdravstvene ustanove/pružatelji zdravstvene zaštite dužne su dostaviti relevantne informacije o zdravstvenom stanju djeteta, bitne za procjenu razvojnih rizika i rizika za sigurnost, kao i za donošenje odluka odnosno određivanje mjera u postupcima za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.

Ovlaštena osoba koja preuzme medicinsku dokumentaciju, obvezna je liječniku, odgovornoj osobi zdravstvene ustanove, odnosno pravne osobe koja obavlja zdravstvenu djelatnost izdati službenu, potpisanu potvrdu o preuzimanju medicinske dokumentacije s popisom preuzete dokumentacije.

U svrhu prevencije i ranog prepoznavanja svih oblika nasilja među djecom i mladima pružatelji zdravstvene zaštite za djecu i mlade trebaju:

- upoznati sve radnike s odredbama propisa vezanih uz prava djece i mladih i obvezom prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima
- provoditi kontinuirano stručno usavršavanje stručnih radnika i edukaciju drugih radnika s ciljem prepoznavanja nasilja među djecom i odgovarajućeg postupanja.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji sa zavodima za javno zdravstvo županija odnosno Grada Zagreba, drugim pružateljima zdravstvene zaštite i drugim dionicima, u svrhu prevencije i ranog prepoznavanja svih oblika nasilja među djecom i mladima:

- provodi preventivne aktivnosti i programe samostalno i kroz mrežu službi za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo, pružajući integriranu sveobuhvatnu uslugu savjetovanja i pružanja psihosocijalnih intervencija
- u županijskim zavodima za javno zdravstvo koordinira i nadzire imenovanja i rad županijskih koordinatora u zdravstvu za slučajeve nasilja među djecom i mladima

- u suradnji s drugim ustanovama i organizacijama civilnog društva pomaže u ranom prepoznavanju i identifikaciji problema, dijagnostici i kliničkoj procjeni, kreiranju individualnog tretmana, edukaciji i prevenciji, posttremanskoj podršci i razmjeni informacija
- putem timova školske medicine provodi procjenu rizika u mentalnom zdravlju na sistematskim pregledima učenika.

4. Policija

Cilj postupanja policije je sprječavanje nasilničkih ponašanja među djecom i mladima, pružanje i iniciranje odgovarajuće zaštite i podrške žrtvama nasilja te učinkovito otkrivanje i procesuiranje počinitelja nasilja.

U skladu s nadležnostima i ovlastima, policija poduzima preventivno-represivne mjere radi: otkrivanja i sprječavanja nasilničkih ponašanja djece i mladih, suzbijanja čimbenika koji pogoduju i poticajno djeluju na pojavu nasilja, razjašnjavanja nasilnog čina koje obuhvaća zaštitu i podršku žrtvi nasilja, procesuiranje počinitelja nasilja te suradnju s drugim tijelima i institucijama.

Nakon zaprimanja zahtjeva za pružanje intervencije u slučaju nasilja među djecom i mladima, odnosno dobivanja saznanja o nasilničkom ponašanju i nasilnom događaju, putem Obrasca o prijavi nasilja među djecom i mladima ili na drugi način, policija je dužna:

- na mjesto događaja žurno uputiti policijskog službenika za mladež, a iznimno drugog policijskog službenika
- primjenom policijskih ovlasti otkloniti opasnost i prekinuti nasilnički čin, odnosno spriječiti počinitelja nasilja u daljnjem nasilničkom ponašanju te poduzeti mjere i radnje radi trenutne zaštite žrtve od daljnjeg nasilja
- inicirati pružanje prve pomoći osobama koje su zadobile tjelesne ozljede, pozivom hitne medicinske pomoći ili na drugi način
- prikupiti obavijesti potrebne za razjašnjavanje slučaja od svih osoba koje imaju izravna ili posredna saznanja o nasilnom događaju, što podrazumijeva prikupljanje obavijesti i od djeteta za koje postoje saznanja ili se pretpostavlja da je žrtva nasilničkog ponašanja, na način da mu se omogući sigurno i neometano davanje obavijesti o događaju u nazočnosti osobe od povjerenja (roditelj, skrbnik, udomitelj, osoba kojoj je dijete povjereno na čuvanje i odgoj ili dr.) i odvojeno od djeteta počinitelja nasilja
- započeti i provesti postupak izvida/kriminalističkog istraživanja prema počinitelju nasilja u nazočnosti roditelja ili skrbnika ako je počinitelj dijete, a ovisno o okolnostima slučaja u nazočnosti stručnog radnika Hrvatskog zavoda za socijalni rad
- postupkom kriminalističkog istraživanja cjelovito ispitati sve okolnosti nasilnog događaja utvrđivanjem njegovih uzroka, povoda, trajanja i posljedica

- poduzeti mjere identifikacije i traganja s ciljem pronalaska počinitelja nasilja u slučajevima kad njegov identitet nije poznat ili se počinitelj skriva i nije dostupan
- sukladno važećim propisima provesti hitne dokazne radnje te ovisno o utvrđenim okolnostima slučaja, podnijeti posebno izvješće / kaznenu prijavu nadležnom državnom odvjetniku za mladež, odnosno optužni prijedlog nadležnom sudu uz predlaganje sankcija sukladno posebnom propisu
- kada su ispunjeni zakonski uvjeti, počinitelja nasilja dovesti tijelima pravosuđa
- dostaviti izvješće o postupanju područnom uredu Hrvatskog zavoda za socijalni rad.

U slučajevima da je događaj nasilja među djecom i mladima u tijeku ili prijeto eskalacija nasilja, neodgodivo će se zatražiti policijska intervencija pozivom na broj 192, nakon čega će se za nasilnički događaj dostaviti i popunjen Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima.

5. Pravosuđe

Cilj postupanja pravosudnih tijela je učinkovito korištenje zakonskih mogućnosti radi zaštite žrtve i omogućavanje sudske zaštite njihovih prava.

U predmetima vezanim uz nasilje među djecom i mladima pravosudna tijela (sudovi i/ili državno odvjetništvo) dužna su:

- pristupiti pažljivoj obradi kaznenog predmeta i korištenju zakonskih mogućnosti za zaštitu djeteta žrtve i djeteta počinitelja nasilja među djecom i mladima i pritom postupati u skladu sa Zakonom o sudovima za mladež i Zakonom o kaznenom postupku
- prilikom postupanja upoznati djecu i mlade s njihovim pravima u kaznenom postupku i osigurati im stručnu pomoć suradnika izvan pravne struke
- po potrebi i u skladu sa svojim ovlastima sudjelovati na međuresornim sastancima i doprinosti rješavanju slučaja nasilja među djecom i mladima.

VI. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I DRUGE ORGANIZACIJE KOJE SU REGISTRIRANE ZA RAD S DJECOM

Cilj postupanja organizacija civilnog društva koje programski djeluju u svrhu zaštite djeteta žrtve nasilja i djeteta počinitelja nasilja je pružanje savjetodavne pomoći.

Udruge i druge organizacije koje su registrirane za rad s djecom i provode aktivnosti slobodnog vremena i aktivnosti za djecu (sportske udruge, igraonice, odmarališta, kampovi i sl.) kao i

druge pravne osobe koje rade s djecom (sportski klubovi osnovani kao trgovačka društva) dužne su prijaviti policiji i Hrvatskom zavodu za socijalni rad sumnju ili saznanje o nasilju među djecom i mladima.

Uloga i značaj organizacija civilnog društva je:

- međuresorna suradnja s nadležnim tijelima
- pružati savjetovanje, psihosocijalnu pomoć djetetu žrtvi nasilja i djetetu počinitelju nasilja i njihovim obiteljima
- na traženje nadležnih tijela, dostaviti dokumentaciju koja je od značaja za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta
- prilikom istupanja u medijskom prostoru surađivati s Hrvatskim zavodom za socijalni rad, štititi privatnost djeteta žrtve nasilja, djeteta počinitelja nasilja i njihovih obitelji na način da ne iznose podatke koji mogu otkriti identitet djece i njihovih obitelji, a sve u svrhu zaštite dobrobiti djece.

VII. MEDIJI

Uspostavljanje suradnje predstavnika medija s predstavnicima nadležnih tijela te drugih dionika koji sudjeluju u otkrivanju i suzbijanju nasilja među djecom i mladima ima za cilj prosljeđivanje i prikupljanje relevantnih informacija i objektivnog izvještavanja o događaju. Prilikom izvještavanja javnosti međusobno dogovarati načine, sadržaj i vrijeme izvještavanja javnosti o temama i događajima vezanih za nasilje među djecom i mladima u skladu s etičkim načelima svojih profesija.

Cilj medijskog praćenja problematike nasilja među djecom i mladima je senzibilizacija javnosti za prava i potrebe žrtava te podizanje svijesti javnosti o neprihvatljivosti nasilja bez senzacionalističkih objava. Primjerenim načinom izvještavanja o slučajevima nasilja među djecom i mladima mediji mogu imati važnu ulogu u suzbijanju budućih događaja nasilja.

Sukladno Kodeksu časti hrvatskih novinara (2009.) :

- novinar ne smije otkriti identitet djeteta ili maloljetnika uključenog u bilo koji oblik nasilja ili kaznenog djela
- medijski prilozi o takvim slučajevima ne smiju omogućiti identifikaciju djeteta ili maloljetnika
- identitet djeteta ili maloljetnika dopušteno je otkriti samo iznimno, kada je to u javnom interesu i ne ugrožava dobrobit djeteta ili maloljetnika, te uz pristanak roditelja ili skrbnika djeteta ili maloljetnika, ili kada to radi dobrobiti djeteta traže državna tijela
- bez pristanka maloljetnika, roditelja ili skrbnika nedopustivo je intervjuiranje ili fotografiranje djeteta kojim bi mogla biti ugrožena njegova dobrobit

- isto vrijedi i za bilo koji drugi postupak kojim se izravno ili neizravno otkriva identitet djeteta
- dobrobit djeteta nadređena je javnom interesu
- mediji ne smiju objavljivati: neprovjerene informacije i pretpostavke, sadržaje koji potiču senzacionalizam i negativne oblike ponašanja i trebaju objavljivati sadržaj kojim se osuđuje nasilje uz preporuke institucija za smanjivanje posljedica nasilja.

U slučaju izvještavanja o događajima nasilja među djecom i mladima uloga i značaj medija je poticati odgovorno ponašanje građana, informirati o neprihvatljivosti nasilja i obvezi prijavljivanja slučajeva nasilja među djecom i mladima.

VIII . OSTALE AKTIVNOSTI

U sve aktivnosti vezane uz suzbijanje nasilja među djecom i mladima nužno je uključiti djecu, mlade, njihove roditelje ili skrbnika/e kao i sve ostale aktivne sudionike i partnere, kako bi se dugoročno promicalo nenasilje, kao preduvjet kvalitetnog i sigurnog odrastanja djece.

Participacija djece i mladih, jedan je od osnova građanskog društva. Osim što predstavlja ostvarenje prava zajamčenih Konvencijom o pravima djeteta, stvaranjem uvjeta da se glas djece i mladih čuje i uvaži, doprinosi se vidljivosti djece i mladih kao važne društvene grupe te priznavanju djece kao nositelja preventivnih aktivnosti i aktivnih korisnika svojih prava u području zaštite od nasilja među djecom i mladima.

Sve organizacije, institucije i udruge u kojima borave djeca, kao i svi građani, dužne su prijaviti svaku sumnju ili saznanje o nasilju.

Primjereno postupanje vezano uz problematiku nasilja među djecom i mladima zahtijeva aktivnu suradnju te jednakovrijedan doprinos svih nadležnih tijela i ostalih dionika budući da postupanja upravo proizlaze iz odgovornosti svih, a ne samo iz jednog sustava.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

- po donošenju ovoga Protokola zadužuju se sva resorna ministarstva upoznati tijela i ustanove iz svog djelokruga o njegovu donošenju, osigurati njegovu dostupnost te poduzeti potrebne mjere radi njegove dosljedne primjene
- prilog uz ovaj Protokol njegov je sastavni dio
- stupanjem na snagu ovoga Protokola prestaje važiti Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima koji je sastavni dio Programa aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske dana 25. veljače 2004. godine.

X. PRILOG

Obrazac o prijavi nasilja među djecom i mladima

Naziv tijela koje dostavlja obavijest

OBRAZAC O PRIJAVI NASILJA MEĐU DJECOM I MLADIMA

1. Ime, prezime i OIB djeteta/djece počinitelja:

2. Ime, prezime OIB i kontakt roditelja/skrbnika djeteta/djece počinitelja: _____

3. Ime, prezime i OIB djeteta/djece žrtve/žrtava:

4. Ime, prezime, OIB i kontakt roditelja/skrbnika djeteta/djece žrtve/žrtava:

5. Datum počinjenja nasilja: _____

6. Opis događaja i ponašanja sudionika * :

7. Mjesto događaja: _____

8. Dodatni podatci (npr. dijete žrtva/počinitelj s teškoćama u razvoju, nepoznavanje jezika i dr.)

OBAVIJEST DOSTAVITI (označiti primatelja):

- policija - *nadležna PU* _____
- Hrvatski zavod za socijalni rad- *nadležni PU* _____
- škola koju dijete/djeca pohađa/ju _____
- zdravstvena ustanova _____
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo (skolska.medicina@hzjz.hr)
- Županijski koordinator** _____

Mjesto i datum : _____

Ime, prezime i potpis ovlaštene osobe:

**Nasilništvo* podrazumijeva šest činitelja: namjera da se nanese ozljeda ili šteta; intenzitet i trajanje; moć nasilnika; ranjivost žrtve; manjak podrške; posljedice.

Normalni sukob vršnjaka ima sljedeća obilježja: ne postoje elementi navedeni za nasilništvo; djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu; mogu dati razloge zašto su u sukobu; ispričaju se ili prihvate rješenje da nitko nije pobijedio; slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe; mogu promijeniti temu i otići iz situacije.

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad kao i pokušaj fizičkog napada u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira je li kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece.
- oponašanje djece s teškoćama u razvoju po određenim karakteristikama, primjerice: oponašanje hoda, govora, tjelesnih karakteristika uzrokovanih invaliditetom i drugi ponižavajući gestikulirajući pokreti koji upućuju na intelektualno, mentalno ili osjetilno oštećenje.

Negativni postupci su: ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje među djecom i mladima smatra se i elektroničko nasilje (cyberbullying) kao oblik komunikacijske aktivnosti sa svim elementima verbalnog, socijalnog ili psihološkog nasilja kroz uporabu interneta, e-mailova, web stranica, blogova, videa ili mobilnih telefona i koja služi kako bi se neko dijete ponizilo, zadirkivalo, prijetilo mu se ili ga se teroriziralo na neki drugi način. Elektroničko nasilje obuhvaća:

- slanje anonimnih poruka neprimjerenog sadržaja i korištenje govora mržnje
- poticanje grupnog govora mržnje i verbalnog nasilja na društvenim mrežama
- širenje nasilnih i uvredljivih komentara o drugoj djeci i mladima
- vrijeđanje i davanje pogrđnih imena
- kreiranje internetskih stranica (blogova) koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun druge djece i mladih

- slanje tuđih fotografija te traženje ostalih da ih procjenjuju po određenim karakteristikama uključujući fotografiranje i snimanje djece s određenim karakteristikama (primjerice invaliditetom) s ciljem njihova izrugivanja
 - otkrivanje osobnih informacija o drugima i stavljanje na društvene mreže bez dozvole
 - „provaljivanje“ u tuđe e-mail adrese
 - slanje zlobnih i neugodnih sadržaja drugima
 - prijetnje smrću i druge prijetnje
 - izlaganje neprimjerenim sadržajima
 - spolno uznemiravanje i spolno mamljenje
 - i sve druge oblike elektroničke komunikacija s elementima nasilja među djecom i mladima.
- ***Županijski koordinator* se obavještava kada su potrebne dodatne aktivnosti i suradnja nadležnih tijela

